

Шифр: MD2101

**Назва роботи: Гендерна нерівність та несправедливість
в умовах пандемії COVID -19**

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Гендерні аспекти ринку праці під час пандемії.....	4
Розділ 2. Зростання в умовах пандемії ризиків гендерно зумовленого і домашнього насильства.....	17
Розділ 3. Напрями подолання гендерної нерівності та несправедливості.....	21
Висновки.....	23
Список використаних джерел.....	25
Додатки.....	27

ВСТУП

Глобальна пандемія COVID-19 здійснює негативний вплив на світову економіку, фінансову систему країн і соціальне життя всіх людей, обмежуючи їх права та можливості. COVID-19 вражає населення різних країн незалежно від їх соціального статусу, фінансового стану, релігійної належності та віку, однак рівень шкоди та втрат суттєво різняться залежно від статі, віку, заможності. По-різному відчують наслідки карантинних обмежень чоловіки та жінки. Мова йде не лише про різний перебіг хвороби та стан здоров'я у чоловіків та жінок, але й наслідки, які мають довгостроковий вплив на економічний, соціальний та духовний і психологічний стан людини. Дискримінаційна гендерна ситуація до коронакризового періоду в багатьох країнах поглибилася ще більше.

Невидимий вірус COVID-19 виявив безліч ліній розломів в нашому світі, який характеризується економічною та соціальною несправедливістю, гендерною нерівністю та сексизмом, ксенофобією, расизмом, неоколоніальним гнобленням та надмірною експлуатацією природних ресурсів. Хоча пандемія не є джерелом виникнення гендерної нерівності та несправедливості, але вона посилює дискримінацію і збільшує упереджену поведінку щодо робочої сили жіночої статі, посягання на гідність та порушення прав дівчат і жінок у багатьох галузях та сферах діяльності й повсякденному житті у зв'язку зі зростанням фінансово-економічної залежності від чоловіків при втраті роботи і роботодавців в умовах масових звільнень і переході на віддалену форму зайнятості багатьох бюджетних установ і організацій, в тому числі закладів дошкільної та середньої освіти.

Метою роботи є дослідження впливу карантинних обмежень, обумовлених запровадженням протиепідемічних заходів з метою протидії поширенню коронавірусної хвороби COVID-19 на території України, на гендерну рівність в українському суспільстві.

Розділ 1. Гендерні аспекти ринку праці під час пандемії

Фінансово-економічна криза останніх років посилилась коронакризовими явищами, які мають глобальний прояв та обумовлюють трансформацію соціально-трудових відносин і ринку праці, зміну галузевої структури, відмирання одних галузей та стрімкий розвиток інших. Високий рівень структурного та циклічного безробіття при масових скороченнях персоналу з порушенням норм трудового законодавства та його дотриманням підвищило цінність роботи та фінансову і психологічну залежність від роботодавців. В цих складних соціально-економічних умовах жінки зазнають більших втрат порівняно з чоловіками, в силу специфіки статево-вікової структури зайнятості в різних галузях економіки (додаток А, Б, В). В сфері послуг, яка зазнала найбільшого впливу державного регулювання і дії обмежень та заборони на діяльність, традиційно працює більше жінок, які за умов запровадження жорсткого карантину залишилися без роботи (табл. 1, табл. 2).

Таблиця 1 - Гендерні особливості ринку праці*

Показники	І кв. 2019р.		І-ІІІ кв.2019 р.		І кв.2020р		І-ІІІ кв. 2020р	
	тис. осіб	у % до населення відповідно го віку	тис. осіб	у % до населення відповідно го віку	тис. осіб	у % до населення відповідно го віку	тис. осіб	у % до населення відповідно го віку
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Робоча сила:								
Усе населення віком 15 років і старше	18001,3	55,8	18185,2	56,4	18123,4	56,5	17729,0	55,3
Жінки	8603,9	49,0	8670,2	49,3	8709,5	49,8	8452,2	48,4
Чоловіки	9397,4	64,1	9515,0	64,9	9413,9	64,5	9276,8	63,6
Зайнятість населення								
Усе населення віком 15 років і старше	16355,5	50,7	16723,4	51,9	16574,5	51,7	16085,6	50,1
Жінки	7902,9	45,0	8015,5	45,6	7953,6	45,5	7703,8	44,1
Чоловіки	8452,6	57,6	8707,9	59,4	8620,9	59,1	8381,8	57,4

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Безробіття населення (за методологією МОП)								
Усе населення віком 15 років і старше	1645,8	9,1	1461,8	8,0	1548,9	8,5	1643,4	9,3
Жінки	701,0	8,1	654,7	7,6	755,9	8,7	748,4	8,9
Чоловіки	944,8	10,1	807,1	8,5	793,0	8,4	895,0	9,6

* Джерело: Державна служба статистики України. 2019-2020. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Таблиця 2 – Неформально зайняте населення віком 15 років і старше за статтю у 2019-2020 рр.*

Період	Кількість неформально зайнятого населення віком 15 років і старше		у тому числі працювали			
			за наймом		не за наймом	
	тис. осіб	у % до загальної кількості зайнятого населення віком 15 років і старше	тис. осіб	у % до загальної кількості зайнятого населення відповідного статусу	тис. осіб	у % до загальної кількості зайнятого населення відповідного статусу
2019 р.						
Усього	3460,4	20,9	1586,4	11,4	1874,0	69,3
Жінки	1403,3	17,7	606,6	8,9	796,7	72,2
Чоловіки	2057,1	23,8	979,8	13,9	1077,3	67,3
2020 р.						
Усього						
січень-березень	3443,5	20,8	1512,5	10,9	1931,0	70,8
січень-червень	3331,9	20,6	1440,0	10,7	1891,9	70,4
січень-вересень	3316,4	20,6	1432,3	10,7	1884,1	70,0
Жінки						
січень-березень	1358,3	17,1	556,4	8,1	801,9	73,1
січень-червень	1309,9	16,9	526,4	7,9	783,5	73,0
січень-вересень	1320,3	17,1	526,3	8,0	794,0	72,9
Чоловіки						
січень-березень	2085,2	24,2	956,1	13,7	1129,1	69,3
січень-червень	2022,0	24,0	913,6	13,4	1108,4	68,7
січень-вересень	1996,1	23,8	906,0	13,4	1090,1	68,0

**Джерело: Державна служба статистики України. 2019-2020. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>*

Після введення карантину і запровадження дистанційної форми навчання в закладах освіти вчителі частково втратили свої доходи. Згідно з даними офіційної служби статистики України жінки-працівники закладів освіти становлять близько 78,3 % загальної чисельності зайнятих в цій сфері, тоді як в закладах дошкільної освіти - 98,6 % працюють саме жінки. Після закриття закладів дошкільної освіти у 2 кварталі 2020 року, усі вони залишились без роботи. Вихователями в дитячих садках в основному є жінки похилого віку, тому карантинні обмеження не тільки вплинули на їх економічний стан, а ще й на психологічне самопочуття у зв'язку з втратою роботи і спілкування. Так, весною тільки 48% українських садочків відновили роботу наприкінці травня в умовах карантину, і майже 52% - ні [1]. Серед основних причин, які не дозволили керівникам відкрити садки, були несприятлива епідеміологічна ситуація в регіоні і недостатня кількість батьків, які бажали, щоб їхні діти відвідували садок.

Вчителі середніх і старших класів шкіл, більшість з яких саме жінки (додаток А, В, Г, Д), зіштовхнулись з проблемами викладання та надання інформації учням в умовах дистанційної форми навчання через те, що:

- відсутні освітні ресурси, повністю наповнені змістом, якісно структуровані і потенційно здатні забезпечити формування змісту необхідної програми навчання на замовлення;
- відсутнє середовище, що дозволяє ефективно розробляти і адмініструвати індивідуальні навчальні програми одночасно для багатьох учнів;
- відсутня система (організаційна, технологічна, нормативна), яка передбачає розробку, оновлення та адміністрування відповідних навчальних ресурсів та адміністрування процесу індивідуального дистанційного навчання одночасно великої кількості учнів;

- відсутня система підготовки наставників (вчителів) для дистанційного навчання [2].

Через скорочення фінансування сфери освіти і науки в результаті внесення змін до Бюджету України під час карантину, в тому числі зменшення субвенції на соціальний захист деяких категорій вчителів, а також на реалізацію програми «Спроможна школа для досягнення найкращих результатів», вчителі недоотримали гроші за додаткові функції. З огляду на те, що жінки складають 78% співробітників цієї галузі, а їх середньомісячна заробітна плата близько 7245 грн., вчителі суттєво відчували негативний вплив цих рішень Уряду.

Жінки, зайняті у сфері торгівлі та послуг, становлять більшість порівняно з чоловіками (додаток А і Б). В цій сфері дуже часто зустрічаються різні форми неформальної зайнятості, наслідком чого є соціальна незахищеність персоналу та порушення трудових прав під час оформлення працівникам неоплачуваної відпустки та скорочення. Переважна більшість зайнятих в сфері торгівлі одягом, взуттям, продуктами харчування, в тому числі на ринках і стихійних ринках, діяльність яких була обмежена або зупинена в період карантину, - є жінки, значний відсоток яких - пенсійного віку. Отже, державні карантинні обмеження в сфері торгівлі, зокрема діяльності ринків, суттєво погіршили становище їх працівників.

Жінки-підприємці очолюють більше 60% фірм (додаток Д), які надають освітні, юридичні та туристичні послуги, в сфері розваг, зокрема театральні і концертні зали, сфері краси: перукарні і салони краси, тобто ті сфери, які в першу чергу втратили доходи і відчували вплив державних обмежень їх діяльності під час пандемії. Частка жінок ФОП, зайнятих у сфері краси (перукарень і салонів краси) - 94%, туристичного бізнесу – 72% (додаток Г) [3].

Практично єдиний «жіночий» напрям діяльності, який відчув зростання попиту під час карантину, це послуги по догляду за дітьми, де серед зайнятих - жінки становлять 91% [4].

В умовах карантину навантаження вдома на жінок лише посилилось. Результати опитування «Емоції та поведінка: Українець на карантині»,

проведеного Соціологічною групою «Рейтинг» показали, що 36% жінок та 28% чоловіків стали частіше готувати страви харчування; 41% жінок і 27% чоловіків частіше виконували роботу по дому та прибирали оселю [3].

Окремим питанням є догляд за дітьми. Жінкам, які працюють віддалено з дому і вдень присвячують багато часу дітям, для завершення роботи, яку необхідно виконати протягом дня, доводиться усе наздоганяти вночі. Потрійне навантаження (професійне, домашнє та забезпечення безпеки) негативно впливає на здоров'я жінок, оскільки залишає менше часу на догляд за собою, відпочинок і сон. Під час карантину жінки більше чоловіків відчують страх, тривогу, почуття провини або відчаю та на підґрунті емоційного виснаження частіше впадають в депресію [5].

Дослідження науковців наслідків коронакризи для економіки свідчать, що і малий, і великий бізнес в Україні вже зазнали значних збитків і зниження доходів майже на 50% протягом 2020 р. Зокрема 28% підприємств очікувало зниження доходів більш ніж на 60% протягом 2021 року, якщо карантинні обмеження залишаться незмінними, 38% підприємств не мають можливості існувати більше 2 місяців в карантинних умовах. Найвразливішими є підприємства роздрібної торгівлі непродовольчими товарами, готельний і туристичний сектор, освіта, та ресторанний бізнес, серед яких більше 50% - це підприємства, які мають «запас міцності» до 2 місяців [3].

У зв'язку з неможливістю проведення публічної діяльності, працівники культурних установ та культурних закладів стали однією з перших жертв в результаті введення карантинних обмежень. Заборона на виставки, концерти, кінопокази, інші публічні заходи миттєво призвела до різкого падіння доходів всіх, хто вклав час, сили і гроші в розвиток культури і мистецтва. Працівники в цій сфері (жінки переважають в загальній чисельності (додаток А, Д)) залишилися без роботи і доходу, а менеджери - без ресурсів для оплати праці та покриття інших витрат.

Заборона перевезень пасажирів автомобільним транспортом в місті, передмісті, міжміських та міжнародних перевезень, а також залізницею

відчутно вплинуло на доходи та зайнятість чоловіків цієї галузі. В сфері транспорту чоловіки становлять 68,2% штатних співробітників та переважна більшість приватних керівників підприємств цієї галузі також чоловіки. Отже, введення карантинних заходів призвело до зростання рівня безробіття представників цієї галузі [3].

За даними табл. 1 та табл. 2 можна спостерігати динаміку зайнятості та рівня безробіття за статтю. Порівняно з 2019 роком за 9 місяців 2020 року офіційна жіноча зайнятість скоротилася на 1,5%, а чоловіча на 2 %, в абсолютному вимірі – на 311,7 тис. осіб та 326,1 тис. осіб відповідно. Отже, зросло безробіття населення, а саме жіноче безробіття збільшилось на 1,3 %, чоловіче – 1,1 %, в абсолютному вимірі: 93,7 тис. осіб та 87,9 тис. осіб відповідно.

Порівняння даних про неформальну зайнятість за 2019 рік та 2020 рік за статтю свідчить про значне скорочення зайнятості і жінок, і чоловіків в неформальному секторі в абсолютному вимірі, а для жінок і у відносному вимірі.

Зниження пропозиції робочих місць в Україні посилюється гендерною нерівністю в суспільстві і карантинними обмеженнями, в результаті зростає таке явище, як «гендерна несправедливість». Вакансій у сильної статі в кілька разів більше, на відміну від жіночої, хоча вважається що жінки так саме, як і чоловіки мають великі шанси на успіх на будь-якій роботі, але, на жаль, на практиці все зовсім інакше: на вищих посадах влади та управлінців середньої ланки переважають чоловіки, в багатьох галузях існують «чоловічі» професії.

Незважаючи на те, що в українському трудовому законодавстві немає обмежень і привілеїв для осіб обох статей в питаннях зайнятості, жінки стикаються з низкою серйозних проблем, які свідчать про їх нерівність з чоловіками. Сьогодні кризовий стан ринку праці України потребує вирішення таких питань, як зниження рівня безробіття і підвищення конкурентоспроможності вітчизняного ринку праці, поліпшення умов та оплати праці, ці питання особливо потребують уваги в гендерному вимірі. Певна

кількість закладів та інституцій припинили свою діяльність на невизначений час, а можливо і назавжди, тому проблеми ринку праці, зокрема гендерного характеру стають все більш актуальними, важливими та вимагають термінового втручання.

В умовах пандемії проявляється декілька видів гендерної дискримінації на ринку праці, характерні і докоронакризового періоду:

1. дискримінація при працевлаштуванні на роботу та звільненні, коли осіб певної статі при інших рівних умовах останніми приймають працювати і одними з перших звільняють;
2. дискримінація при виставленні вакансій, яка представлена обмеженою кількістю професійних посад для певної статі незалежно від працездатності людини;
3. дискримінація за рівнем оплати праці, коли жінки отримують заробітну плату набагато меншу за ту ж саму працю, що й чоловіки;
4. дискримінація при кар'єрному зростанні;
5. дискримінація в залученні до управління та прийняття рішень.

Гендерні розриви в оплаті праці в Україні – це форма сексизму та дискримінації на ринку праці, що полягає в неоднаковій оплаті праці жінок і чоловіків. Жінкам в усьому світі в середньому платять на 20-30% менше, ніж чоловікам, за ту ж саму роботу на аналогічній посаді [6].

В цілому по економіці в Україні чоловіки отримують більше. Жінкам в Україні в середньому платять менше, ніж чоловікам, на 22,3-19,9 % за ту ж саму роботу на аналогічній посаді в 2020 році (табл. 3-4).

За останні кілька років для вирішення проблеми нерівності в оплаті праці, багато нормативних документів були прийняті, як на міжнародному так і на національному рівні. В Україні рівні права жінок і чоловіків гарантує Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Відповідно до статті 17 цього закону роботодавець зобов'язаний здійснювати рівну оплату праці жінок і чоловіків з однаковою кваліфікацією та робочими

умовами. Стаття 18 того ж закону передбачає, що рівні можливості також можуть бути забезпечені через колективні договори.

Таблиця 3 - Середня заробітна плата за статтю у середньому по економіці

Середня заробітна плата за статтю у середньому по економіці у 2019-2020 роках/ Стаття	III квартал 2019 року		IV квартал 2019 року		I квартал 2020 року		II квартал 2020 року		III квартал 2020 року	
	Грн.	% до заробітної плати чоловіків	Грн.	% до заробітної плати чоловіків	Грн.	% до заробітної плати чоловіків	Грн.	% до заробітної плати чоловіків	Грн.	% до заробітної плати чоловіків
Чоловіки	12350	-	12718	-	12438	-	12159	-	13338	-
Жінки	9348	75,7	9935	78,1	9785	78,7	9740	80,1	10409	78,0

** Джерело: Державна служба статистики України. 2019-2020. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>*

Таблиця 4 - Середньомісячна заробітна плата за статтю та видами економічної діяльності за квартал у 2020 році*

Вид діяльності	I квартал			II квартал			III квартал		
	чоловіки, грн	жінки		чоловіки, грн	жінки		чоловіки, грн	жінки	
		грн	% до заробітної плати чоловіків		грн	% до заробітної плати чоловіків		грн	% до заробітної плати чоловіків
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
У середньому по економіці	12438	9785	78,7	12159	9740	80,1	13338	10409	78,0
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	9017	7898	87,6	10119	8058	79,6	10847	8473	78,1
з них сільське господарство	8982	7792	86,8	10316	8001	77,6	10866	8325	76,6
Промисловість	13726	10235	74,6	13192	9662	73,2	14450	10801	74,7
Будівництво	9414	8995	95,6	8978	8460	94,2	10366	9607	92,7
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	12199	10233	83,9	11586	9353	80,7	12762	10296	80,7
Транспорт, складське госп-во, поштова та кур'єрська діяльність	12938	10129	78,3	11914	9022	75,7	13445	10214	76,0

Продовження табл. 4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
наземний і трубопровідний транспорт	11070	10597	95,7	10319	9267	89,8	12064	11098	92,0
водний транспорт	11927	12675	106,3	12460	11995	96,3	13018	13892	106,7
авіаційний транспорт	24714	22882	92,6	19550	13569	69,4	24821	16797	67,7
складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	14180	11391	80,3	12971	10219	78,8	14263	11349	79,6
поштова та кур'єрська діяльність	9258	5959	64,4	10151	6189	61,0	9818	6492	66,1
Тимчасове розміщування й організація харчування	7303	6578	90,1	4787	3853	80,5	6783	5898	86,9
Інформація та телекомунікації	21986	17510	79,6	20621	16068	77,9	22103	17330	78,4
Фінансова та страхова діяльність	27254	18314	67,2	24655	17019	69,0	25525	17133	67,1
Операції з нерухомим майном	9024	8728	96,7	8245	7770	94,2	9482	9050	95,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	18590	14420	77,6	17843	13285	74,5	18225	14319	78,6
з неї наукові дослідження та розробки	13147	10877	82,7	13035	10784	82,7	14561	11767	80,8
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	9440	9912	105,0	9051	9555	105,6	10012	9907	98,9
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	15197	14159	93,2	16062	15109	94,1	17920	16588	92,6
Освіта	8483	8352	98,5	9368	9232	98,5	9953	9066	91,1
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	8161	7476	91,6	8659	7658	88,4	9819	8400	85,5
з них охорона здоров'я	8240	7562	91,8	8733	7698	88,1	9985	8500	85,1
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	10653	7525	70,6	10834	7396	68,3	13368	8125	60,8
діяльність у сфері творчості, мистецтва та розваг	8990	7661	85,2	8715	7569	86,9	9772	7969	81,6
функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури	7528	7148	94,9	8040	7349	91,4	8934	8070	90,3
Надання інших видів послуг	11828	11665	98,6	11103	10572	95,2	12044	12125	100,7

* Джерело: Державна служба статистики України. 2019-2020. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Однак, незважаючи на всі гарантії рівної оплати праці, принцип рівності не завжди працює. Так, наприклад, Ісландія, яка займає перше місце в рейтингу рівноправності відповідно до Глобального індексу гендерної рівності за 2019 р., має розрив в рівності жінок і чоловіків на рівні 18 відсотків (на благо чоловіків). Україна посідає 59 місце за цим показником, а різниця в рівності між жінками і чоловіками на момент оцінки становить близько 27,8 відсотків [7]. В 2019 році в Україні існував гендерний розрив в оплаті праці близько 22-24%, що вище, ніж в більшості європейських країн (в середньому по ЄС - 16%).

За даними Державної служби статистики України на початок III кварталу 2019 року заробітна плата чоловіків в Україні становила 12350, що на 24,3% вище від заробітної плати жінок, і ця різниця надто повільно змінюється протягом року: у IV кварталі 2019 року середня заробітна плата чоловіків становила 12718 грн, жінок - 9935 грн, що на 21,9% менше; у I кварталі 2020 року різниця трохи зменшилася, чоловіки отримували в середньому 12438 грн, а жінки - 9785 грн., що менше на 21,3%, так само у II кварталі 2020 року ситуація покращилася, чоловіки в середньому отримували 12159 грн., а жінки – 9740 грн., що на 19,9 відсотків менше, у третьому кварталі різниця ще збільшилася, чоловіки отримували в середньому 13338 грн, а жінки - 10409 грн різниця склала 22 %.

В цілому у всіх областях України заробітна плата чоловіків набагато вище. Так, найбільший розрив у заробітній платі спостерігається в Донецькій (37-39%) і Дніпропетровській областях (30,4-28,6%), а за час карантинних обмежень розрив в оплаті праці ще збільшився.

Найменша різниця – в Чернівецькій (9,1-0%) та Херсонській (9-12,7%) областях. За 2019-2020 рр. лише у Чернівецькій області протягом одного кварталу (II квартал 2020 року) зафіксовано досягнення рівності в оплаті праці жіночої та чоловічої праці.

У м. Києві жінки в III кв. 2020 р. заробляють у середньому на 16,3% менше чоловіків – 15822 грн, в той час як чоловіки отримують 18453 грн (табл. 5), і протягом карантину розрив збільшувався в оплаті праці.

**Таблиця 5 - Середньомісячна заробітна плата за статтю та регіонами за
квартал 2020 р.**

Регіон	І квартал			II квартал			III квартал		
	чоловіки, грн	жінки		чоловіки, грн	жінки		чоловіки, грн	жінки	
		грн	% до заробітної плати чоловіків		грн	% до заробітної плати чоловіків		грн	% до заробітної плати чоловіків
Україна	12438	9785	78,7	12159	9740	80,1	13338	10409	78,0
Вінницька	10873	8459	77,8	11108	8618	77,6	12125	9098	75,0
Волинська	9495	8070	85,0	9013	8084	89,7	10525	8694	82,6
Дніпропетровська	13461	9363	69,6	12978	9261	71,4	14108	9904	70,2
Донецька	14545	9217	63,4	15178	9545	62,9	16177	9851	60,9
Житомирська	9549	8045	84,2	10026	8548	85,3	11055	8788	79,5
Закарпатська	10275	8750	85,2	10031	9116	90,9	11549	9791	84,8
Запорізька	13046	9159	70,2	12689	9370	73,8	13743	10003	72,8
Івано-Франківська	10429	8168	78,3	10507	8726	83,1	11736	9156	78,0
Київська	12724	9939	78,1	12396	9825	79,3	13600	10302	75,7
Кіровоградська	9729	7996	82,2	10026	8400	83,8	11073	8871	80,1
Луганська	10204	8370	82,0	10856	9039	83,3	11763	9209	78,3
Львівська	10736	9070	84,5	10214	8792	86,1	11535	9794	84,9
Миколаївська	12700	9037	71,2	12308	9193	74,7	13601	9819	72,2
Одеська	10835	8900	82,1	10759	9002	83,7	11648	9473	81,3
Полтавська	11856	8691	73,3	11909	8931	75,0	12638	9345	73,9
Рівненська	11382	8117	71,3	11087	8323	75,1	12104	8834	73,0
Сумська	10250	8019	78,2	10419	8412	80,7	11413	8918	78,1
Тернопільська	9338	7794	83,5	9404	7955	84,6	10991	8696	79,1
Харківська	10774	8395	77,9	10233	8471	82,8	11451	9228	80,6
Херсонська	9100	8139	89,4	9333	8491	91,0	10346	9028	87,3
Хмельницька	10219	8237	80,6	10326	8365	81,0	11241	8794	78,2
Черкаська	9825	8496	86,5	10333	8743	84,6	10953	9007	82,2
Чернівецька	8532	8094	94,9	8332	8341	100,1	9934	9027	90,9
Чернігівська	9479	7862	82,9	9887	8199	82,9	10743	8709	81,1
м. Київ	17969	15659	87,1	16786	14606	87,0	18453	15822	85,7

*Джерело: статистичні дані наведені за даними офіційного сайту
Державної служби статистики України www.ukrstat.gov.ua*

За професіями найбільша різниця між зарплатами чоловіків і жінок існує в поштовій та кур'єрській діяльності – чоловіки заробляють на 39% більше ніж жінки (II кв. 2020 р.), а найменший розрив у заробітній платі у сфері освіти (чоловіки заробляли на 1,5% більше, ніж жінки у 1-2 кв. 2020 року, а в III кв. ситуація погіршилась, різниця зросла до 9%), в сфері водного транспорту (чоловіки отримували на 3,7% більше у II кварталі 2020 року і на 6,7 % менше ніж у жінок у III кв. 2020 року) та у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (чоловіки отримували на 5-5,6% менше у I-II кв. 2020 року і 1,1% більше у 3 кв. 2020 р.). За таблицею 4 простежується вплив карантинних обмежень на зростання дискримінації в оплаті праці чоловіків та жінок.

На відміну від європейських країн українське законодавство не пропонує ефективного механізму реалізації системи рівної оплати праці. Відповідні гарантії зазвичай дотримуються індивідуально або на вимоги профспілкових організацій. Крім того, слід враховувати той факт, що є велика частка співробітників, які отримують заробітну плату (або значну її частину) в неофіційному порядку. Складно говорити про рівну оплату і порушення цього принципу в ситуації, коли близько 30,8 % працівників в Україні отримує "зарплату в конвертах" [8].

Порівняно з європейськими країнами Україна має досить низьку чутливість до всіх видів правопорушень та дискримінації (в т.ч. за статтю працівників). Роботодавці повинні, але не завжди дотримуються принципу рівної оплати праці жінок і чоловіків з рівною кваліфікацією і рівними умовами праці [9]. Держава повинна забезпечити ефективний механізм контролю за виплатами заробітної плати щодо відповідності вимогам законодавства, усунути практику оплати праці працівникам «в конвертах» і впроваджувати підходи до ефективного захисту прав працівників з урахуванням досвіду інших країн. У той же час працівники повинні навчитися відстоювати своє право на прозору заробітну плату і мати правову обізнаність щодо принципів рівної оплати праці жінок і чоловіків.

Отже, для поліпшення умов гендерної рівності в сфері зайнятості є доцільним реалізація таких заходів:

1. усунення стереотипів існування «жіночих» і «чоловічих» професій;
2. застосування санкцій до роботодавців за порушення законодавства і дискримінацію за гендером;
3. усунення нерівності в оплаті праці та кар'єрних можливостях для чоловіків і жінок [10].

Розділ 2. Зростання в умовах пандемії ризиків гендерно зумовленого і домашнього насильства

За даними експертних оцінок в Україні кількість жінок віком від 15 до 49 років, які щороку стають жертвами сексуального та фізичного насилля, становить близько 1,1 млн. осіб [11]. Домашнє насильство переживає кожна п'ята жінка в Україні, причому близько 16% жінок потерпають від власного чоловіка або ж другого близького родича. «Дві третини (67%) жінок стверджують, що у віці 15 років і старшому вони зазнали психологічного, фізичного або сексуального насильства з боку партнера або іншої особи» [12].

Від домашнього насильства потерпають не тільки жінки, а й молоді хлопці та дівчата, що завдає шкоди їх соціальному розвитку. Кожна сьома жінка (14%) вказує на фізичне насильство над собою з боку дорослих, найчастіше матері або батька, яке сталося у віці до 15 років. Таким чином, припинення насильства над дітьми має юридичний, етичний та економічний імператив [12].

За даними Міністерства соціальної політики на кінець 2019 року зареєстровано було понад 95 тис. звернень з причин домашнього насильства, що на 11% більше ніж за попередній 2018 рік [3].

У центрах соціального обслуговування сім'ї, дітей та молоді зареєстрували протягом 2019 року близько 6 тисяч сімей, які знаходяться в складних життєвих обставинах, де зафіксовано домашнє насильство. Також в центрах було зареєстровано понад 2000 дітей, які стали жертвами жорстокого поводження з ними.

За даними Генеральної прокуратури України, станом на грудень 2019 року зареєстровано було 2554 кримінальні злочини, пов'язані з домашнім насильством. У всіх цих випадках кривдникам вручено повідомлення про підозру. За оприлюдненими даними Національної поліції України, в першому кварталі 2020 року було встановлено більше злочинців в сім'ї порівняно з

відповідним періодом у 2019 році, які пройшли програму корекції: 25495 осіб – у 2020 році; 21762 особи – у 2019 році. За травень 2020 року кількість зареєстрованих кримінальних злочинів, пов'язаних з домашнім насильством, зросла на 69% порівняно з аналогічним періодом у 2019 році: у 2019 році виявлено 793 випадки, у 2020 році - 1148 випадків [3].

У всьому світі публічні експерти стривожені спалахом домашнього насильства під час пандемії COVID-19, це явище отримало назву «пандемія всередині пандемії». Міжнародні дослідження підтверджують той факт, що в умовах кризи, коли існує загроза життю і здоров'ю, а також економічній та фінансовій безпеці, зростає побутове та гендерно обумовлене насилля. Під час карантинних обмежень посилюється ізоляція жінок, дітей, людей з інвалідністю і літніх людей з членами сім'ї, які схильні до насильства. Ситуація ускладнюється тим, що доступ до каналів зв'язку з соціальними працівниками, співробітниками правоохоронних органів, родичами і знайомими, членами громадських організацій, хто зможе допомогти в разі насильства, обмежений під постійним контролем всіх дій жертви з боку кривдника. Крім того, що за зачиненими дверима злочинець відчуває свою безкарність, знизилася кількість співробітників системи проведення профілактичних заходів і протидії домашньому насильству у зв'язку з їх залученістю до боротьби з коронавірусною інфекцією [13]. Зафіксоване зменшення кількості телефонних дзвінків на лінію довіри не вказує на зниження насильства українських сімей, оскільки воно супроводжується зростанням текстових повідомлень і електронних листів від жертв домашнього насильства.

В Україні зафіксовано збільшення кількості випадків домашнього насильства в період впровадженого режиму карантину і самоізоляції. Так, у м. Суми за період карантину тільки до одного районного суду надійшло в 5 разів більше листів з повідомленням про домашнє насильство, в яких переважає саме фізичне насильство або психологічне насильство над батьками своїми дорослими дітьми, фізичне насильство над жінками їх чоловіками або сусідами по кімнаті [3].

Необхідно зазначити, що насильство має негативний вплив не тільки на статеве, репродуктивне і психологічне здоров'я жінки, а й економічні можливості. «З урахуванням прихованого характеру, економічні втрати, які несе українське суспільство внаслідок насильства щодо жінок, сягають до \$208 млн на рік. При цьому модельні розрахунки майже в 20 разів перевищують економічний еквівалент вартості облікованих випадків насильства (відповідно \$10,8 млн)» [11].

Переважає кількість досліджень спрямована на визначення впливу карантинних умов життя суспільства на зміну кількості випадків домашнього насильства над жінками, проте чоловіки теж страждають від домашнього насильства, хоча вид насильства відрізняється. Чоловіки потерпають від психологічного насильства з боку своїх жінок, але вони дуже рідко звертаються за допомогою з цього приводу.

Коронакризові явища в усіх сферах життя потребують пильної уваги і дослідження для визначення порядку дій та правил поведінки при появі в майбутньому пандемій або інших ситуацій, які вимагатимуть самоізоляції. Гендерні особливості захисту здоров'я та забезпечення безпечної роботи та відпочинку усього населення, мають бути вивчені, для чого необхідно організувати збір гендерно дезаггегованих медичних даних.

Тенденції перебігу коронавірусної хвороби COVID-19 вказують на те, що чоловіки більше хворіють, а хвороба протікає важче. Медичні працівники пояснили це особливостями фізіологічних і поведінкових персональних характеристик чоловіків порівняно з жінками.

Пандемія COVID-19 загострила проблеми системи охорони здоров'я в Україні, які накопичені протягом останнього десятиліття та низького імунітету населення. Неефективна система надання медичних послуг різним категоріям населення; низька спрямованість системи на профілактику захворювань та їх ранню ідентифікацію; відсутність сучасних медичних технологій; низький рівень знань про запобігання інфекціям та потрібний відпочинок у рамках збереження здоров'я людини; недостатність фінансових та інших ресурсів для

забезпечення ефективності системи охорони здоров'я; нестача медичних препаратів; незавершеність медичної реформи та недосконалість нормативної бази, яка регулює сферу охорони здоров'я, негативно впливають на здоров'я нації.

Традиційно вважається, що найбільш вразливими до коронавірусної хвороби є особи старше 80 років, але в Україні вік тих, хто заразився на коронавірусну інфекцію і мав тяжкий перебіг хвороби - набагато нижче. Одним з пояснень цієї ситуації є те, що в Україні люди похилого віку мало інтегровані в суспільство, при відсутності гідного рівня доходу і недостатньо розвиненого інклюзивного середовища дуже важко вести повноцінне життя – відвідувати публічні місця, культурні, освітні, розважальні заходи, спілкуватися і будувати соціальні зв'язки за межами свого дому.

Система догляду за літніми людьми в спецстановах України дуже погано розвинена. Отже, особи похилого віку, які не працюють, вже були соціально ізольовані до введення карантинних заходів, а під час карантинних обмежень і самоізоляції стали об'єктом психологічного насильства [3].

Розділ 3. Напрями подолання гендерної нерівності та несправедливості

Проведений гендерний аналіз показав, що фінансово-економічна криза, підсилена зниженням економічної активності господарюючих суб'єктів під час пандемії COVID-19 внаслідок запровадження карантинних обмежень, введених Урядом України, мають різні наслідки для жінок та чоловіків. Основною причиною такої ситуації є особливості структури зайнятості за статтю в різних галузях економіки. Галузі, які першими відчули втрати доходів із запровадженням карантинних заходів, - мистецтво і культура, освіта, торгівля непродовольчими товарами, готельний і туристичний сектор, перукарська справа та інші напрями діяльності в сфері надання послуг, в структурі зайнятих мають високий відсоток жінок, що обумовило подальше зростання гендерної нерівності на ринку праці.

Для зниження гендерної нерівності та несправедливості в сфері зайнятості та доходів, домашнього насильства і підвищення соціального захисту громадян України необхідно запровадити такі заходи:

1. Посилити заходи, спрямовані на скорочення розриву в оплаті праці жінок і чоловіків.
2. Дослідити наслідки впливу пандемії COVID-19 на можливості реалізації своїх конституційних прав на працю жінок і чоловіків на ринку праці.
3. Провести національне опитування з дослідження розподілу часу на виконання хатньої роботи і догляду за дітьми між жінками і чоловіками.
4. Розробити систему стимулюючих заходів, спрямованих на створення робочих місць для жінок передпенсійного і пенсійного віку.
5. Посилити відповідальність за допущення прямої та непрямой дискримінації і гендерної нерівності.
6. Посилити контроль та відповідальність за віктимізацію, переслідування та сексуальне домагання до дівчат та жінок.

7. Посилити заходи, спрямовані на фінансово-економічну, правову та освітню підтримку розвитку жіночого бізнесу.

8. Створити систему моніторингу становлення та розвитку жіночого бізнесу [14].

9. Удосконалити систему збору даних за причинами домашнього насильства у сім'ях, посилити інформаційні компанії, орієнтовані на попередження виникнення протиправних дій і недопущення домашнього насильства, збільшення кількості каналів та центрів звернення за допомогою жертв, в тому числі анонімних.

10. Провести аналіз рівня охорони праці в умовах пандемії чоловіків та жінок різної вікової категорії та соціальних груп [15].

Також треба прагнути гендерної рівності шляхом:

- підтримки політичної активності жіночого населення, залучення до прийняття рішень в житті громади, держави;
- дослідження гендерних потреб різних вікових груп та їх урахування в програмах соціально-економічного розвитку територій;
- запровадження навчання, спрямованого на забезпечення гендерного підходу і гендерної рівності в організаціях і на підприємстві; розповсюдження інформаційно-методичних матеріалів серед керівників різних установ щодо забезпечення гендерної рівності.
- забезпечення співпраці персоналу в організаціях та на підприємствах незалежно від гендерних відмінностей.
- залучення в організаціях експертів з питань гендерної рівності;
- запровадження в управлінні організаціями механізмів гендерного регулювання та гендерної інтеграції [16].

ВИСНОВКИ

Кожна людина відчула вплив пандемії на своє соціально-економічне життя. Зниження або втрата доходів, обмеження можливостей роботи і вільного пересування та спілкування з рідними і близькими, подорожування та відпочинку, участі в житті громади та держави обумовили пошук нових форм взаємодії й виживання в складних кризових умовах. Проте вплив пандемії має свої гендерні особливості.

Соціальна ізоляція під час карантинних заходів, введених з метою попередження розповсюдження коронавірусної хвороби, вплинула на зростання рівня побутового насильства, жертвами якого стали переважно жінки і люди похилого віку. Збільшилося навантаження на жінок, пов'язане з поєднанням хатньої роботи та догляду за дітьми з дистанційною роботою. Жінки першими увійшли до групи ризику підвищеної вірогідності захворіти коронавірусом, оскільки вони складають переважну більшість медичних працівників і допоміжного персоналу, що забезпечує піклування про хворих.

Чоловіки зазнали втрат від пандемії і карантинних заходів через зниження економічної активності в бізнесі і в сфері транспорту, в структурі зайнятості яких, вони складають переважну більшість. Здатність до соціальної адаптації у чоловіків нижча ніж у жінок, тому їм болючіше втрачати роботу, відчувати зниження доходів і погіршення стану справ. Реакція чоловіків часто буває агресивною, проте жінки більш схильні до депресивного стану. Чоловіки в умовах карантину частіше за жінок проявляють антигромадську поведінку (про що свідчить зростання рівня домашнього насильства), схильність до алкоголізму (це підтверджено соціологічними опитуваннями) і зловживання наркотичними засобами.

Тривалий період виживання населення України в умовах зростання негативних коронакризових явищ вимагає від держави системних механізмів, методів, конкретних дій, спрямованих на подолання наслідків пандемії з урахуванням гендерних потреб. Одним з таких методів може стати гендерно-

орієнтоване бюджетування, яке дає гарантію, що проблеми, як чоловіків, так і жінок, будуть враховані в процесі прийняття рішень на різних рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар М. Як працюватимуть дитячі садочки з 1 вересня: рекомендації від МОН, МОЗ та UNISEF. *24Освіта*. URL: https://education.24tv.ua/yak-budut-pratsyuvati-sadochki-z-1-veresnya-2020-mon-moz-unisef_n1398508
2. Освіта України мовою цифр: статистичні дані напередодні реформ. URL: <https://vseosvita.ua/news/osvita-ukraini-movou-cifr-statisticni-dani-naperedodni-reform-2290.html>
3. Кисельова О. Гендерний вимір пандемії COVID-19. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/covid_final.pdf
4. Кулицький С. Український ринок праці під впливом пандемії COVID-19: стан та оцінка перспектив розвитку. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4941:situatsiya-na-vitchiznyanomu-rinku-pratsi-v-umovakh-pandemiji&catid=8&Itemid=350
5. Стрельник О. Пандемія, коронавірус, карантин: жінки під ударом. URL: <https://ua.boell.org/uk/2020/03/25/pandemiya-koronavirus-karantin-zhinki-pid-udarom>
6. Global Wage Report 2018/19: What lies behind gender pay gaps International Labour Office – Geneva, 2018. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/--publ/documents/publication/wcms_650553.pdf
7. Жарова Л. Глобальний гендерний розрив в 2019 році: висновки для України. URL: <https://genderindetail.org.ua/library/ekonomika/globalniy-genderniy-rozriv-v-2019-rotsi-visnovki-dlya-ukraini-1341342.html>
8. У ДФС повідомили, скільки українців отримують зарплати в конвертах. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/10/6/641359/>
9. Гилевич Л. Принцип равной оплаты труда женщин и мужчин в Украине. URL: <https://severodonetsk.hh.ua/article/22359>.
10. Онищенко О.В., Кисельова А.О., Майлатова О.О. Гендерні особливості працевлаштування в Україні. URL: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/146.pdf>

11. Економічні наслідки насильства щодо жінок в Україні. UNFPA. Український центр соціальних реформ. 2017. URL: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%BA%D0%B8%20%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0_2017_1.pdf.
12. Добробут і безпека жінок. Доповідь про результати дослідження. ОБСЄ. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/0/8/440318_0.pdf
13. Домашнє насильство: жінки частіше потерпають. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2020/women-face-increase-workload--salary-cuts-and-domestic-violence-.html>
14. Венгер О. Напрями удосконалення гендерної політики в умовах цифрового суспільства. *Гуманітарний вісник запорізької державної інженерної академії*. 2019. DOI: <https://doi.org/10.30839/2072-7941.2019.189005>
15. Михайлишина Д. Як збільшити зайнятість жінок і чому це важливо для економіки? *ЦЕС*. 2019. URL: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2019/09/%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B0_4_final-1.pdf.
16. Камінська Н.В., Пашко Д.В., Романова Н.В. Причини виникнення гендерної нерівності. *Юридична психологія*. 2018. № 2. С. 30-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urpp_2018_2_5.

ДОДАТКИ

Зайнятість населення у формальному та неформальному секторах за видами економічної діяльності, статтю, місцем проживання

Зайняте населення у 2019 році

Зайнятість населення у формальному та неформальному секторах за видами економічної діяльності, статтю, місцем проживання по типах робочих місць

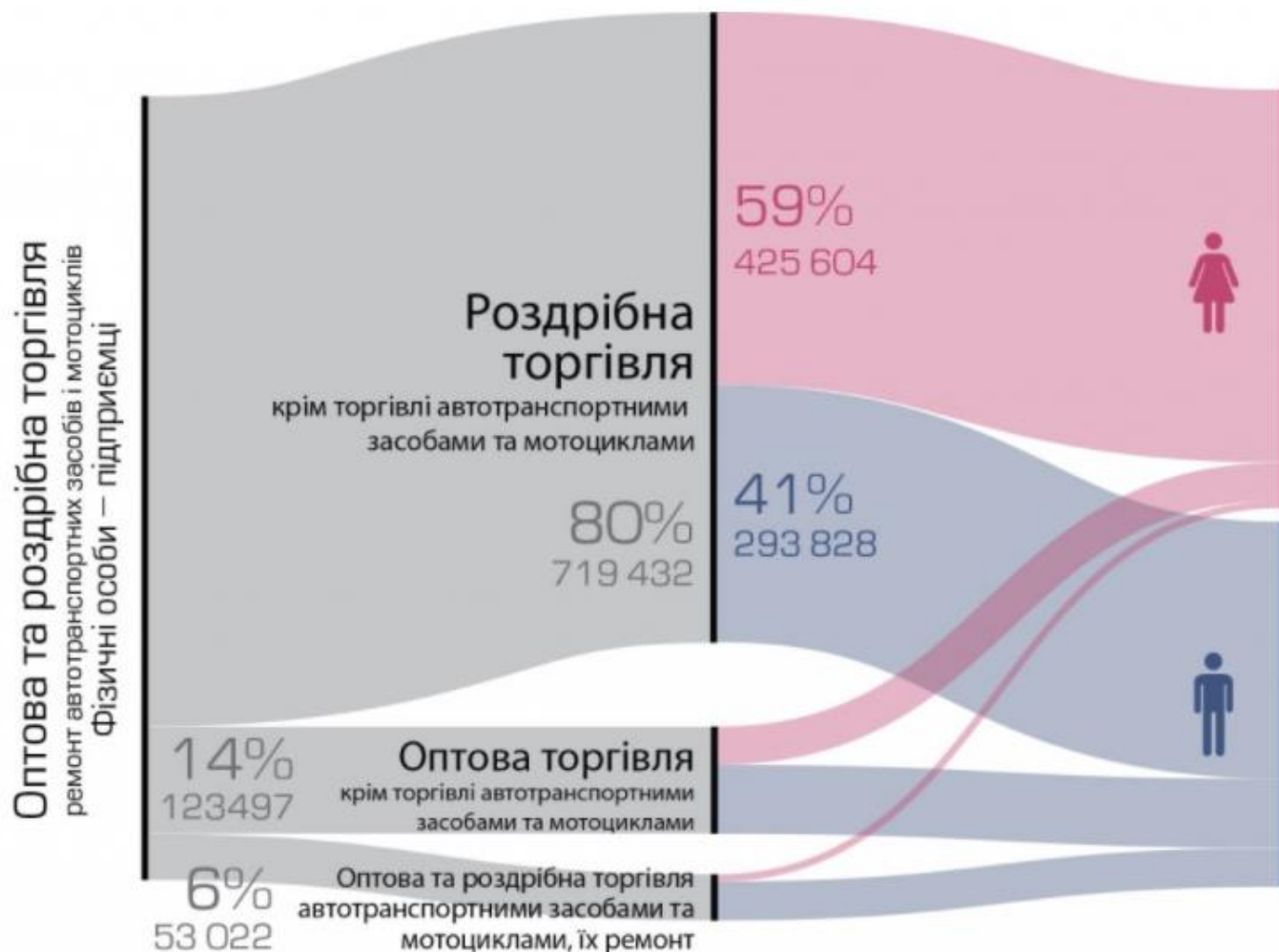
	Зайняте населення у віці 15-70 років		У тому числі працювали на підприємствах			
	усього	з нього неформально зайняте	формального сектору		неформального сектору	
			усього	формальна зайнятість	неформальна зайнятість	формального сектору
Усього, тис. осіб	16 578,3	3 460,4	14 459,5	13 117,9	1 341,6	2 118,8
у тому числі за видами економічної діяльності, у %						
сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	13,7	42,3	6,3	6,2	8,1	64,0
промисловість	17,9	5,9	20,2	21,0	11,5	2,4
будівництво	7,2	17,0	5,7	4,6	17,1	17,0
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	18,2	17,3	20,1	18,4	36,0	5,4
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	6,9	3,9	7,6	7,7	7,3	1,8
тимчасове розмішування й організація харчування	2,4	2,6	2,8	2,4	6,2	0,3
інформація та телекомунікації	1,8	1,3	1,9	2,0	1,7	1,0
інші види економічної діяльності	31,9	9,7	35,4	37,7	12,1	8,1
Жінки, тис. осіб	7 923,1	1 403,3	7 063,7	6 519,8	543,9	859,4
у тому числі за видами економічної діяльності, у %						
сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	11,4	50,0	3,3	3,1	5,3	78,3
промисловість	13,4	5,4	14,7	15,1	9,8	2,6
будівництво	1,2	1,6	1,1	1,1	1,7	1,6
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	21,4	23,1	23,4	21,0	51,6	5,0
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3,5	0,7	3,9	4,2	1,5	0,1
тимчасове розмішування й організація харчування	3,7	4,3	4,1	3,5	10,7	0,3
інформація та телекомунікації	1,0	0,6	1,1	1,1	1,1	0,3
інші види економічної діяльності	44,4	14,3	48,4	50,9	18,3	11,8

Зайняте населення у 2019 році

	Зайняте населення у віці 15-70 років		У тому числі працювали на підприємствах				неформального сектору
	усього	з нього неформально зайняте	формального сектору			неформальна зайнятість	
			усього	формальна зайнятість	неформальна зайнятість		
Чоловіки, тис. осіб	8 655,2	2 057,1	7 395,8	6 598,1	797,7	1 259,4	
у тому числі за видами економічної діяльності, у %							
сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	15,8	37,1	9,3	9,2	10,0	54,3	2,3
промисловість	22,0	6,3	25,4	26,9	12,6	27,5	27,5
будівництво	12,7	27,6	10,2	8,0	27,7	25,4	5,7
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	15,3	13,4	16,9	15,9	25,4	11,3	2,9
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	10,0	6,1	11,2	11,2	11,3	3,2	0,3
тимчасове розміщування й організація харчування	1,3	1,4	1,5	1,3	2,1	1,5	1,5
інформація та телекомунікації	2,6	1,7	2,7	2,8	7,7	5,5	5,5
інші види економічної діяльності	20,3	6,4	22,8	24,7	997,6	588,6	588,6
Міська місцевість, тис. осіб	11 414,8	1 586,2	10 826,2	9 828,6	997,6	588,6	
у тому числі за видами економічної діяльності, у %							
сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	3,0	10,4	2,0	1,9	3,0	22,9	4,2
промисловість	20,7	8,3	21,6	22,7	10,7	32,7	32,7
будівництво	7,0	21,9	5,6	4,6	15,5	12,9	12,9
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	21,3	29,4	21,8	20,0	39,1	8,4	5,2
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	7,9	7,2	8,1	8,0	8,4	7,0	0,2
тимчасове розміщування й організація харчування	2,7	4,5	2,8	2,4	7,0	2,1	3,4
інформація та телекомунікації	2,5	2,6	2,4	2,4	2,1	14,2	18,5
інші види економічної діяльності	34,9	15,7	35,7	38,0	14,2	18,5	18,5

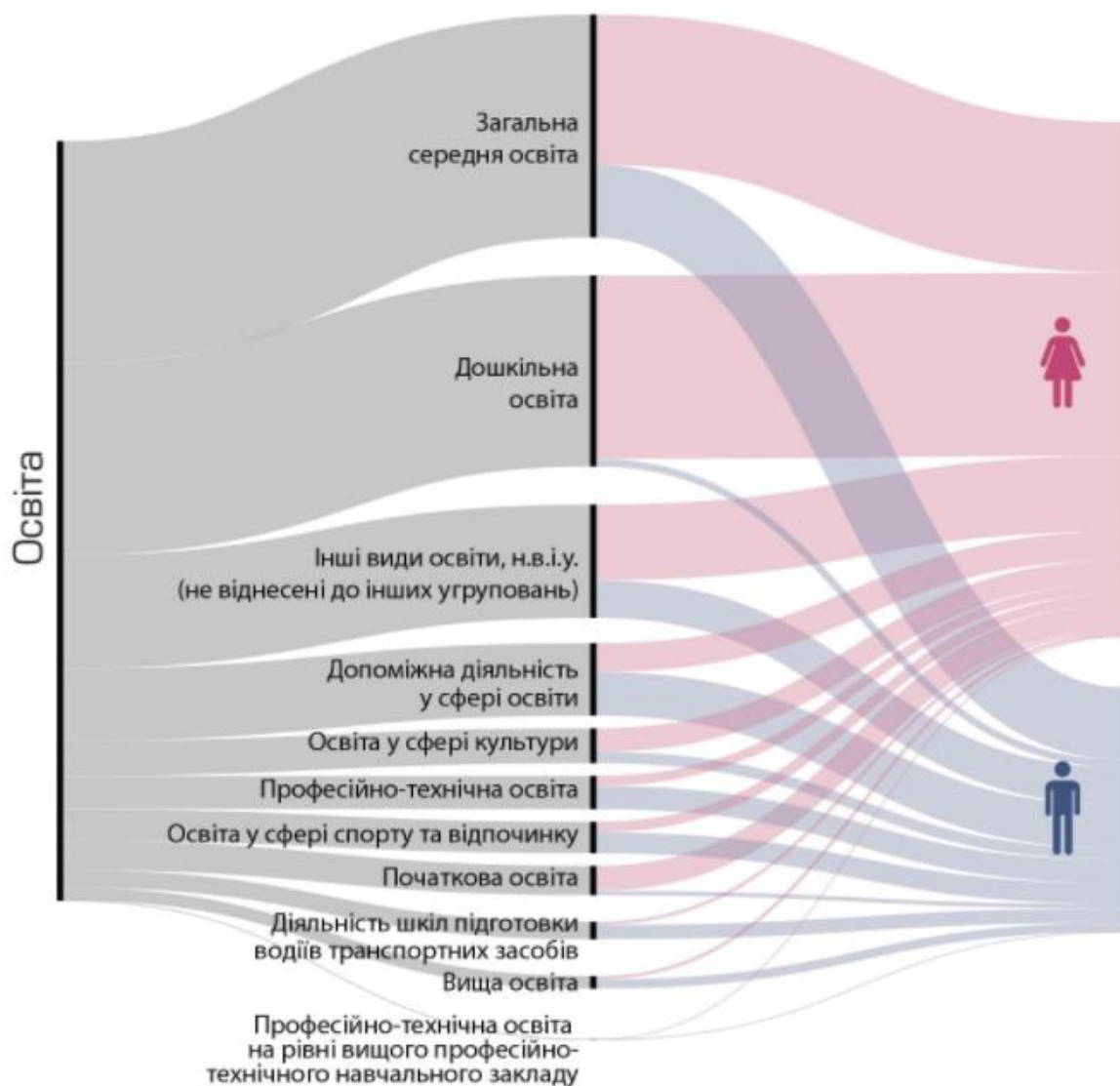
Джерело: Робоча сила України 2019: Стат.збірник / Державна служба статистики України. 2020. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/07/zb_r_s_2019.pdf

Частка жінок та чоловіків серед фізичних осіб-підприємців в оптовій та роздрібній торгівлі*

* Джерело: Жінки та чоловіки на керівних посадах в Україні. Статистичний аналіз відкритих даних ЄДРПОУ. <https://www.slideshare.net/andriyhorbal/ss-80602712/1>

Розподіл за статтю в системі освіти*

* Джерело: Жінки та чоловіки на керівних посадах в Україні. Статистичний аналіз відкритих даних ЄДРПОУ. <https://www.slideshare.net/andriyhorbal/ss-80602712/1>

Види діяльності фізичних осіб підприємців, у яких переважають жінки*

Частка жінок-ФОП	Загальна кількість ФОП	Вид діяльності (клас КВЕД)
82%	8608	Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування
87%	45	Початкова освіта
91%	325	Денний догляд за дітьми
91%	615	Дошкільна освіта
94%	58651	Надання послуг перукарнями та салонами краси
97%	808	Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання для осіб похилого віку та інвалідів

* Джерело: Жінки та чоловіки на керівних посадах в Україні. Статистичний аналіз відкритих даних ЄДРПОУ. <https://www.slideshare.net/andriyhorbal/ss-80602712/1>

Види діяльності юридичних осіб, серед яких переважають організації, очолювані жінками*

Частка керівників-жінок	Загальна кількість юридичних осіб	Вид діяльності (клас КВЕД)
61%	1959	Діяльність туристичних операторів
62%	3979	Діяльність туристичних агентств
62%	25062	Діяльність професійних спілок
62%	4526	Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування
66%	1349	Функціонування театральних і концертних залів
66%	1431	Освіта у сфері культури
68%	1825	Регулювання у сферах охорони здоров'я, освіти, культури та інших соціальних сферах, крім обов'язкового соціального страхування
68%	16575	Загальна середня освіта
77%	1689	Надання послуг перукарнями та салонами краси

* Джерело: Жінки та чоловіки на керівних посадах в Україні. Статистичний аналіз відкритих даних ЄДРПОУ. <https://www.slideshare.net/andriyhorbal/ss-80602712/1>

ГЛОСАРІЙ

Стать	Більшість людей народжуються жінками або чоловіками. Термін «стать» стосується біологічних відмінностей між жінками та чоловіками. У переважної більшості людей біологічна стать не змінюється з часом.
Гендер	Термін «гендер» означає різні соціальні ролі, обов'язки та ідентичності жінок і чоловіків та співвідношення сил між жінками й чоловіками у певному суспільстві. Гендерні ролі та гендерні відносини у різних країнах і культурах відрізняються й можуть бути різними навіть у різних груп одного суспільства. Гендерні ролі та відносини не є статичними, а зазнають змін.
Гендерні відносини	Відносини та нерівний розподіл влади між жінками та чоловіками, що характеризують будь-яку конкретну гендерну систему.
Аналіз гендерного впливу	Вивчення політичних пропозицій щодо того, чи впливають вони на жінок і чоловіків по-різному й як саме, з метою доопрацювання цих пропозицій, щоб забезпечити нейтралізацію дискримінаційних наслідків і заохочення гендерної рівності.
Гендерна рівність	Поняття, яке означає, що всі людські істоти мають свободу для розвитку своїх особистих здібностей та свободу вибору без обмежень, пов'язаних із жорстко закріпленими гендерними ролями; що різна поведінка, прагнення та потреби жінок і чоловіків враховуються, оцінюються й підтримуються рівним чином.
Робота з догляду	3 Складова людської діяльності, як матеріальної, так і соціальної, що полягає у процесі догляду за існуючою та майбутньою робочою силою та народонаселенням у цілому, включаючи внутрішнє забезпечення їжею, одягом і житлом. Суспільне відтворення – це забезпечення всіх цих потреб у масштабах економіки загалом, в рамках як оплачуваних, так і неоплачуваних компонентів.
Гендерний аналіз	Аналіз, який враховує можливі відмінності між жінками та чоловіками й гендерні аспекти. Він може включати аналіз становища жінок і чоловіків, їхніх умов, потреб, рівнів участі, доступу до ресурсів, управління активами, повноважень на прийняття рішень та ін., а також призначених їм гендерних ролей. Гендерний аналіз зосереджений не лише на жінках і чоловіках як окремих групах: він також передбачає поєднання і взаємодію з іншими вимірами, такими як вік, освітній рівень, клас, етнічне походження та інші соціальні відмінності, що дозволяє отримати повнішу картину соціально-економічного становища різних груп жінок та чоловіків.
Гендерна справедливість	Це процес справедливого існування жінок і чоловіків. Щоб забезпечити справедливість, заходи мають бути прийнятними для компенсування історичних та соціальних перешкод, що існували та існують перед жінками та чоловіками при досягненні ними бажаних позицій. Справедливість веде до рівності.